

Lexique
grammatical
NUFU

Amadou Tamba DOUMBIA

bansira: négation.

Sifoli: Ale sina ye sonsira ye.

Misali: Waledemenanw sonsira n'u bansira.

sonsira: be, be ka, bena, ye, tun ye.

bansira: te, te ka, tena, ma, tun ma.

Bamanankan na, sonsira taamasiyen(waledemenan) be bo yen ka bansira taamasyen bila a no na. Tubabukan na, bansira taamasiyen be na fara sonsira ta kan.

Binni: contraction.

Sifoli: Kuma sen fe, dafata binni dafalen fila ni jigon ce dape kono, o be na ni samani ye.

Misali: g mana bin, daga be ke daa ye. Ni *n* binna, mana be ke maa ye, bamananke be ke bamaanke ye. Ni *r* binna, koroke be ke kooke ye. Ni *l* binna, yalasa be ke yaasa ye (Dnafla1997).

Kolosi: dafata binni in be ke kuma de senfe; a man kan ka ye sebenni na: sebenni sariya ye: « dape fologo caman nka sebencogo kelen ».

bonna: dérivé.

sifoli: Ni noronna farala dape kan, dape kura min be soro, o de ye bonna ye (Dnafla1997).

Farankan (noronna) be fara kolo kan ka danye kura bange, n'o ye bonna ye (Bkd 1979)

Misali: ce(kolo) + ba(noronna) = ceba(bonna)

cayalan: marque du pluriel.

Sifoli: Maben siratige la, taamasyen min be caya jira.

Misali: Cayalan w: Musow ni jeliw te biri komo na.

cenoro: infixe.

Sifoli: O ye noronna ye min be dape fila kala jigon na (Dnafla 1997).

Misali: haminanko, joronanko, jurumantigi, cenance, janmanjan. (*n* ni *man* ye cenorow ye).

cogo: adjectif.

Sifoli: Mankutulan do don. Ale be mankutuli ke, ka togo lahalaya fo, n'i ye ka walima man fo a je fe (Inalco). Nka mankutuli kebaga bee te cogo ye. Cogo de be se ka don nin kumase siyaw kono: « a ka ... » Wali « a man ... »

(Dnafla: kamankutulan)

Misali: A ka bon nka a man farin. (*bon* ni *farin* ye cogow de ye).

cogoya sementiyalan: adverbe de maniere.

Sifoli: sementiyalan min be wale cogoya jira (Inalco).

Misali: k'a *sebekoro* fo, k'a *manamana* mine, k'i *dakabanan* pari, ka ji *damateme* min, k'a *dogodogonin* dun, k'a *mundenin* sigi.

dafa(wale dafa): complément du verbe.

(Dnafla 1997).

Sifoli: Wale be boli dape min kan, dapekulu walima kumase kono. Dafa ye suguya fila ye: jedafa ni kodafa.

Misali: Muso be *kini* tobi. A be siran *malo* je. (*kini* ni *malo* ye dafaw de ye; *tobi* ni *siran* ye walew ye)

dafalen: voyelle. (Bkd 1979: kanma)

Sifoli: siginiden don min mankan be bo kasoro mankan were ma bo ka fara a kan. (Dnafla 1997).

Misali: dafalenw ye 7 ye. U file: i, u, o, o, a, e, e.

Dafalen samanen: voyelle longue.

Sifoli: Dafalen minnu be fo k'a lasama.

Misali: ii, uu, oo, oo, aa, ee, ee..

baara, bōolo, ndono, feere, beele, miiri, duuru.

Dafalen surun: voyelle brève.

Sifoli: Dafalen minnu be fo ka surunya, minnu te fo k'a lasama.

Misali: i, u, o, o, a, e, e

bara, bolo, nono, fere, bele, kiri, muru.

Dafata: consonne.